

Historia 01b

Lärare
Patrik Svensson

Sveær eg ho konong at taka ok sva
vrækæ. han skal mæþ gislum ovan
fara ok i østrægötland. þa skal han
sændi mæn hingæt till al dragöta
þings. þa skal laghmaþær gislæ
skiptæ. tua sunnan af landi. ok tua
norþæn af lanþe. siþan skal aþra
fiuræ mæn af landi gæræ med þem.
þer skulu till iunæbækær. motæ
faræ. Østgöta gisla skulu þingat fyl-
giæ ok vittni bæræ at han ær sva
inlændær sum lægh þerræ sigiæ. þa
skal alþragötæ þing i gen hanum
næmnæ. þa han til þings kombær
þa skal han sic allum götom tro-
lekæn sværiæ at han skal eigh ræt
lægh a landi varu brytæ. þa skal
laghmaþær han fyrst til konungs
dömæ ok siþen aþrir. þer ær han
biþar. Konogær skal þa þrim man-
num friþ giuæ þem ær eig hava
niþingsværk giort.

Fornsvenska (1225–1526)

De gamla svenska landskapslagarna är den viktigaste källan till äldre, s.k. klassisk, fornsvenska. *Äldre Västgötalagen* redigerades troligen på 1220-talet av lagman Eskil, en storman i Västergötland.

I äldre Västgötalagen finns ett berömt ställe som stadgade hur en kung skulle väljas och tas emot:

Sveær eghe konong at taka ok sva vrækæ. han skal mæþ gislum ovan fara ok i østrægötland. þa skal han sændi mæn hingæt till al dragöta þings. þa skal laghmaþær gislæ skiptæ. tua sunnan af landi. ok tua norþæn af lanþe. siþan skal aþra fiuræ mæn af landi gæræ med þem. þer skulu till iunæbækær. motæ faræ. Østgöta gisla skulu þingat fylgiæ ok vittni bæræ at han ær sva inlændær sum lægh þerræ sigiæ. þa skal alþragötæ þing i gen hanum næmnæ. þa han til þings kombær þa skal han sic allum götom trolekæn sværiæ at han skal eigh ræt lægh a landi varu brytæ. þa skal lagmaþær han fyrst til konungs dömæ ok siþen aþri. þer ær han biþar. Konogær skal þa þrim mannum friþ giuæ þem ær eig hava niþingsværk giort.

Svearna äga att taga konung och lika-så att avsätta. Han skall med gisslan fara uppifrån (Uppland) och till Östergötland. Sedan skall han skicka sändebud hit till alla götars ting. Sedan skall lagmannen utse gisslömän, två från södra delen av landskapet och två från norra delen. Sedan skall han skicka fyra andra män från landskapet tillsammans med dem. De skall fara till Junabäck att möta (konungen). Östgötarnas gisslömän skall följa honom dit och vittna att han har kommit in i deras landskap på sätt som deras lag säger. Sedan skall alla götars ting sammankallas honom till mötes. Då han kommer till tinget skall han svärja alla götar trohetsd, att han icke skall bryta rätt lag i vårt landskap. Sedan skall lagmannen först utropa honom till konung och sedan andra, som han ber därom. Konungen skall sedan ge fred åt tre män som inte har gjort nidingverk (svåra brott).

På 1200-talet redigerades också *Östgötalagen* och *Upplandslagen*, på 1300-talet kom *Dalalagen* och *Södermannalagen*. Vid mitten av 1300-talet kom en lag för hela riket, *Magnus Erikssons landslag*.

Landskapslagarna innehåller även mycket gamla partier. Man antar att särskilt de äldsta delarna formulerats med tanke på att de skulle kunna memoreras, läras utantill. Därför har de en rytmisk form och använder gärna allitteration. Ofta har de en berättande karaktär. Man beskriver ett exempel snarare än en lagprincip.